

اعلام 7 استان پرخطر ایدز در کشور

قدیمی‌ها می‌گفتند عدد هفت فرخنده است اما هرقانونی، استثناءهایی هم دارد؛ مثلاً این عدد برای متولیان حوزه سلامت، نگران‌کننده است، چون آنها را یاد مازندران، کرمانشاه، فارس، هرمزگان، خراسان رضوی، اصفهان و تهران می‌اندازد که به عنوان هفت استان پرخطر کشور در زمینه ایدز معرفی شده‌اند.

قدیمی‌ها می‌گفتند عدد هفت فرخنده است اما هرقانونی، استثناءهایی هم دارد؛ مثلاً این عدد برای متولیان حوزه سلامت، نگران‌کننده است، چون آنها را یاد مازندران، کرمانشاه، فارس، هرمزگان، خراسان رضوی، اصفهان و تهران می‌اندازد که به عنوان هفت استان پرخطر کشور در زمینه ایدز معرفی شده‌اند.

به گفته محمد مهدی گویا، رئیس مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر وزارت بهداشت، گزینش این استان‌ها به عنوان استان‌های پرخطر در زمینه ایدز بر اساس شمار مبتلایان شناخته شده در آنها بوده است.

او در گفت‌وگو با ایسنا هشدار داد شمار مراکزی که باید به افراد دارای رفتارهای پرخطر دارند کمک کنند، کافی نیست و برای فعال شدن این گونه مراکز، به نیروی انسانی و تجهیزات بهداشتی درمانی نیاز است.

چه خبر از ایدز؟

براساس گزارشی که رئیس مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر وزارت بهداشت ارائه کرد هم‌اکنون بیماری ایدز با سرعت در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای شوروی سابق و اروپای شرقی در حال افزایش است؛ به‌طوری که بیماری ایدز در این مناطق 80 درصد از طریق تماس‌های جنسی و 20 درصد از طریق اعتیاد منتقل می‌شود. البته این الگو در حال تغییر است به طوری که موارد ابتلا از طریق اعتیاد و مصرف مواد مخدر نیز بیشتر شده است.

گرچه گویا در این گفت‌وگوی رسانه‌ای صرفاً به ارائه آمار و ارقامی از وضع ایدز در کشورهای در حال توسعه اشاره کرد و از ایران به شکل خاص سخن نگفت، اما به‌هرحال آخرین گزارش ارائه شده از اداره کنترل ایدز وزارت بهداشت که در روز جهانی مبارزه با ایدز منتشر شد، نشان می‌دهد هم‌اکنون در کشورمان حدود 25 هزار نفر مبتلا به ایدز زندگی می‌کنند.

اما این آمار، فقط بیانگر شمار مبتلایان ثبت شده است و تعداد زیادی از مبتلایان، از بیماری خود بی‌خبرند و در آمارها ثبت نشده‌اند. بر اساس گمانه‌زنی سازمان بهداشت جهانی، آمار مبتلایان به ایدز در کشورمان باید تقریباً چهار برابر آمار ثبت شده باشد.

تغییر الگوی انتقال ایدز نیز در چند دهه اخیر هشداردهنده بوده؛ به طوری که از سال 1365 تا ابتدای سال 1390، 69.3 درصد از موارد ابتلا به ایدز ناشی از اعتیاد تزریقی و 10.8 درصد ناشی از تماس جنسی بوده اما در سال 1390، 60 درصد موارد ابتلا از راه اعتیاد تزریقی و 21 درصد از راه تماس جنسی اتفاق افتاده است.

نکته نگران‌کننده درباره شمار مبتلایان به ایدز این که حدود 50 درصد آنها جوان‌های بیست و پنج تا سی و شش ساله هستند.

اگرچه هنوز هم اصلی‌ترین الگوی انتقال ایدز در کشور از راه تزریقی است، اما متولیان سلامت در کشور هشدار می‌دهند که در سال‌های اخیر موارد ابتلا به ایدز از راه ارتباط جنسی محافظت نشده رو به افزایش است و از میان کسانی که از راه جنسی مبتلا شده‌اند پس از همسران معتادان، مصرف‌کنندگان مواد مخدر محرک مانند شیشه نیز شمار قابل توجهی دارند.

آمارها؛ سیاه، سپید، خاکستری

هرچند در نگاه اول شناخته شدن هفت استان پرجمعیت به عنوان استان‌های پرخطر در زمینه ایدز نگران‌کننده به‌نظر می‌رسد، اما گویا اعتقاد دارد این آمار از وجه مثبت هم قابل بررسی است.

او در این باره به جام‌جم توضیح می‌دهد: بالا بودن آمار ثبت شده مبتلایان در این استان‌ها به این معناست که فعالیت‌های وزارت بهداشت و سازمان‌های مردم‌نهاد برای اطلاع‌رسانی در زمینه ایدز زیاد بوده است و به همین علت مردم این بیماری را شناخته‌اند و کسانی که رفتار پرخطری داشته‌اند به مراکز تشخیص بیماری مراجعه کرده‌اند.

این موضوع را وحید جهانمیری‌نژاد، پزشک و فعال يك سازمان مردم نهاد فعال در زمینه مبارزه با ایدز در استان فارس نیز تأیید می‌کند و می‌گوید: گاهی اجرای نمایش خیابانی یا توزیع بروشورهایی درباره راه‌های انتقال ایدز میان مردم در اماکن عمومی، شمار مراجعان به مراکز درمانی درباره راه‌های انتقال ایدز افزایش پیدا می‌کند که این نشانه نقش آموزش‌های عمومی در تشخیص به موقع بیماری است.

اعتیاد با روبانی قرمز دور گردنش

هر چند رئیس مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر وزارت بهداشت، نسبت به آمار بالای موارد ثبت شده ایدز در هفت استان کشور نگاهی خوشبینانه دارد، اما به هر حال مطلق‌نگری درباره يك پدیده درست نیست و می‌شود این ماجرا را از وجهی هشداردهنده نیز بررسی کرد.

استان‌هایی که محمد مهدی گویا، آنها را به عنوان استان‌های پرخطر در حوزه ایدز معرفی کرده، تقریباً همان استان‌هایی است که مساله اعتیاد هم در آنها جدی است و از چند سال پیش تاکنون ستاد مبارزه با موادمخدر درباره ساخت اردوگاه‌های ترك اعتیاد اجباری در آنها وعده داده و این یعنی شمار معتادان در آنها بالا بوده است.

عباس دیلمی‌زاده، مدیرعامل موسسه خیریه ترك اعتیاد تولدی دوباره در این زمینه می‌گوید: حتی با وجود آن‌که آمار انتقال ایدز از طریق اعتیاد تزریقی اندکی کاهش یافته است، اما همچنان اعتیاد در انتقال ایدز نقش اول را بازی می‌کند؛ چون در میان کسانی که از راه جنسی مبتلا شده‌اند نیز شمار مصرف‌کنندگان موادمخدر محرك کم نیست.

با وجود آن‌که استفاده از موادمخدر محرك باعث بی‌پروایی جنسی و رفتارهای پرخطر می‌شود و احتمال ابتلا به ایدز را بالا می‌برد، اما به گفته دیلمی‌زاده، هنوز برنامه‌های کاهش آسیب برای مصرف‌کنندگان مواد محرك در کشورمان اجرا نمی‌شود.

به عبارتی دیگر بیشتر برنامه‌های کاهش آسیب اعتیاد، بر تبادل سرنگ و توزیع متادون متمرکز شده است که هیچ‌کدام به معتادان موادمخدر محرك کمکی نمی‌کند، در حالی که اجرای چنین برنامه‌هایی نه تنها به معتادان مواد محرك، راه‌هایی برای پیشگیری از ابتلا به ایدز را می‌آموزد بلکه به مبتلایان به ایدز هم یاد می‌دهد چگونه از انتقال بیماریشان به دیگران بویژه همسرانشان جلوگیری کنند و بنابراین اجرای چنین برنامه‌هایی دست‌کم در استان‌هایی که در زمینه ایدز پرخطر تشخیص داده شده است، ضروری به نظر می‌رسد.

مریم یوشی‌زاده - گروه جامعه